

Richtlijnen gebruik generatieve AI

Inleiding

"[Generatieve AI](#) is een vorm van artificial intelligence die geautomatiseerd content creëert, op basis van 'prompts' (vragen of verzoeken van gebruikers). Daarmee genereer je:

- Teksten zoals samenvattingen of antwoorden op vragen;
- Afbeeldingen in allerlei stijlen en over verschillende onderwerpen;
- Video's voor animatie of met levensechte beelden;
- Audiofragmenten zoals stemmen of muziek;
- Code voor het programmeren van computerprogramma's" (Van Bruggen & Leurink, 2024).

Het heeft een enorme impact op onze maatschappij, wat er nu gebeurt is vergelijkbaar met wat er in de jaren negentig gebeurde toen het internet steeds populairder werd (Rubens, 2025). Sinds 2023 is de ontwikkeling van AI in een stroomversnelling geraakt. In hoog tempo worden nieuwe AI-modellen gelanceerd en lijken veel bedrijven ineens AI in hun programma te hebben.

Wat dit betekent voor het onderwijs op de lange termijn is nog onbekend. Zonder de juiste pedagogische aanpak kan generatieve AI, net zoals nagenoeg alle andere technologieën, geen positieve impact hebben op het leren van kinderen. Daarnaast wordt AI vaak overschat, door kinderen en door volwassenen. Wanneer je bijvoorbeeld een lesplan vraagt aan AI komt er op het eerste gezicht een prachtig plan uitgerold, maar dit is niet gericht op jouw context, niet gebaseerd op de laatste pedagogische of didactische inzichten, niet gericht op jouw kinderen, op jouw locatie en op jouw middelen.

AI gaat niet meer weg. Het gebruik gaat de komende jaren alleen maar toenemen. Het kan ons onderwijs ondersteunen wanneer het goed wordt ingezet. Echter, als AI ondoordacht wordt toegelaten of verkeerd wordt ingezet kan het veel schade toebrengen. Het kan ons onderwijs zelfs onder druk zetten en grondrechten bedreigen (Kennisset, 2024). Er schuilen risico's in het (onbewust) delen van gevoelige persoonsgegevens met AI-systemen, wat kan leiden tot datalekken of misbruik van informatie. Zorgvuldigheid en duidelijke richtlijnen zijn daarom essentieel bij het gebruik van AI in het onderwijs. Voor algemene informatie over privacy en de AVG kan je de docutheek van TWijs bezoeken: [Privacy en AVG](#).

Stichting TWijs heeft de volgende richtlijnen gemaakt in september 2025. Dit is belangrijk om te vermelden, omdat de technologie razendsnel verandert en we ons steeds moeten aanpassen. Hoewel generatieve AI talloze kansen biedt voor het onderwijs is het doel van deze notitie allereerst om kaders op te stellen voor het gebruik binnen de stichting. Binnen deze kaders kan vervolgens gekeken worden naar de mogelijkheden en risico's. De richtlijnen zijn in vier onderdelen verdeeld. Er zijn algemene richtlijnen, richtlijnen voor medewerkers van TWijs, voor de leerlingen van TWijs en voor lesinhoud. Hieronder worden ze verder toegelicht. Bij herziening van de richtlijnen wordt dit gecommuniceerd.

Algemene richtlijnen

Elke generatieve AI-dienst is blij met alle informatie die je naar ze stuurt. Ze maken gretig gebruik van die data om betere antwoorden te maken en hun diensten te trainen. Daarnaast kan ingevoerde data gebruikt worden om een profiel van je te maken en die door te verkopen aan andere aanbieders. Het is daarom onduidelijk hoe veilig deze diensten zijn.

- Zet nooit persoonsgegevens of niet-openbare bedrijfsgegevens in AI.
- Op dit moment is de minst slechte optie om Microsoft 365 Copilot Chat te gebruiken. Vanuit de Edge browser kun je op het Copilot knopje klikken.
- Gebruik een geanonimiseerd account (lees: niet terug te herleiden naar persoon en/of organisatie) voor het gebruik van 'gratis' diensten zoals ChatGPT.
- Wees transparant over het gebruik van AI.
- Train jezelf in het gebruik van AI. Leer hoe je een goede prompt schrijft. Zoek naar informatie over het gebruik van AI, volg workshops en kijk/luister naar podcasts/filmpjes over het onderwerp.
- AI is een hulpmiddel. Gegenereerde inhoud kan onnauwkeurig of onbetrouwbaar zijn. Het kan inbreuk maken op auteursrechten of privacy van derden. Controleer dan ook op juistheid.
- Generatieve AI heeft (onbedoelde) vooroordelen en kan hierdoor discriminerend zijn in het antwoord, of door aanpassing van het algoritme juist een verkeerd beeld geven van de werkelijkheid. Controleer dus ook op deze vooroordelen (internationaal wordt de term *bias* hiervoor gebruikt).

Richtlijnen voor medewerkers van TWiJs

Als toevoeging op de algemene richtlijnen gelden de volgende richtlijnen:

- Vanuit je pedagogische-didactische en vakinhoudelijke expertise ben je vrij om zelf te onderzoeken hoe je AI in kan zetten in je onderwijs/opvang.
- Wees kritisch op je eigen gebruik van AI-modellen en gebruik het vooral als hulpmiddel.
- De uitkomsten en hoe je die gebruikt zijn jouw verantwoordelijkheid.
- Voer nooit persoonsgegevens van leerlingen in.

Richtlijnen voor leerlingen van TWiJs

Unesco stelt dat de invloed van het gebruik van AI op de cognitieve en emotionele ontwikkeling van jonge kinderen nog onvoldoende duidelijk is (Kennisset, 2024), daarom raden ze aan om het gebruik bij deze groep kinderen te beperken.

- Laat kinderen zelf zo min mogelijk gebruik maken van AI.
- Leer kinderen hoe AI werkt zoals beschreven in de conceptkerndoelen digitale geletterdheid van SLO (SLO, 2024).
- Leer kinderen welke kansen en gevaren AI heeft.
- Als kinderen werken met AI doen ze dat onder begeleiding van de leerkracht/pedagogisch medewerker.

Richtlijnen voor lesinhoud

Gezien kinderen thuis waarschijnlijk AI gebruiken bij het maken van werkstukken en huiswerk hebben we ook richtlijnen gemaakt voor het gebruik van AI bij lessen en werkstukken.

- Gebruik AI bij lesvoorbereiding alleen voor inspiratie.
- Laat kinderen bronvermeldingen toepassen in hun werkstukken. Stimuleer leerlingen om transparant te zijn over het al dan niet gebruik van AI.
- De kans is groot dat werkstukken en boekverslagen door AI worden geschreven en niet door leerlingen. Bedenk hier als leerkracht creatieve oplossingen voor. Combineer bijvoorbeeld de beoordeling van het eindresultaat met een presentatie of een vraaggesprek.

Bronvermelding

Kennisnet. (2024, juni 12). *Handreiking AI voor scholen*.

<https://www.kennisnet.nl/artificialintelligence/handreiking-aivoor-scholen/>

Rubens, W. (2025, januari 20). Generatieve AI door de ogen van onderwijshervormer Paulo Freire.
(R.Pijpers, Interviewer)

SLO. (2024, maart 6). *Conceptkerndoelen digitale geletterdheid*. SLO.

<https://www.slo.nl/@23474/conceptkerndoelen-digitale-geletterdheid/>

Van Bruggen, W., & Leurink, E. (2024, juni 12). *Wat is Generatieve AI*. Kennisnet.

<https://www.kennisnet.nl/artificial-intelligence/wat-is-generatieve-ai/>